

Yazı Başlığı: Dîn-i İslâm'da Hedef-i Münâkâşa Olan Mesâil'den Tesettür-i Nisvân 2

Müellif: Mustafa Sabri Efendi

Dergi: Beyanülhak, Cilt 5, Sayı 111

Tarih: 2 Mayıs 1327

[Ma ba'd]

Hülâsâ nisvânın yüzleri, arz ettiğimiz veçhile istihsânen avret değildir. Bu cihetle setri lâzım gelmeyeceğini biz de teslîm ediyoruz; muktezâ-yı Şer'-i Şerîf kadınlar yüzlerini açık bulundurabilecekler, fakat erkekler onlara, nazar-ı iştihâ ile bakmayacaklar. Daha doğrusu vücûh-i nisvân husûsunda vazife, vazife-yi tevakkî fi'l-asl kadınların değil, erkeklerindir. Yani kadın tesettür edecek değil, erkek bakmayacak. Nasıl ki aksi de böyledir: Erkekler yüzleri açık gezerler, velakin kadınlar onlara başka nazarla bakmaktan memnû bulunurlar. Yani burada da vazife kadınlara teveccüh eder. Demek ki kendisi hakk-i mekşûfiyeti haiz bulunmak ve vazife öbür tarafa ait olmak nokta-yı nazarından erkeğin yüzü nasılsa kadının yüzü de öyledir; her tarafı muhâfaza olunmak şartıyla hükm-i Şer'î böyle olduğunu bî-pervâ söyleyebiliriz. Evet hükm-i Şer'î böyle iken erkekler gözlerini sakınmak husûsundaki vazifelerini kadınlar kadar hüsn-i isti'mâl edemedikleri için, tabîr-i ahârla erkekler maatteessüf kadınlar kadar afîf olamadıkları için kadınlar erkeklerin vazife-nâşinâşlığından mütezarrır olmamak ve kendi menfaatleri iktizasından bulunmak üzere yüzlerini kapmaya mecbur olmuşlardır. Doğrudan doğruya kadınların kendilerine ait olan bu menfaate bi't-tab' velîleri de alâkadârdır. Şu hâlde nisvânın yüzlerini kapamaları meselesi kendileri ve velîleri için birer menfaat meselesinden başka bir şey değildir. Onun içindir ki tesettür-i nisvânı istiskâl eden (zor ve ağır bulan) erkeklere dikkat edilirse bunların ekseriyetini (bekârlar) yani bir kadının velâyetini deruhte etmeyen erkekler teşkil eder. Mesele söylediğimiz veçhile bir vazifeden ziyâde bir menfaat meselesi olduğu anlaşıldıktan sonra işte kadınların velîlerinin işlerine gelirse ahvâlî malum olan ricâl-i zamâna karşı keşf-i nikâp eylesinler söyleyebiliriz ki bundan kendileri belki doğrudan doğruya mesûl bile olmazlar. Asıl mesûl ve günahkâr kendilerine nazar-ı istifade ile bakacak olan erkeklerdir. Kendileri ile velîleri ancak diğerlerin ma'siyetine muâvenet etmiş olacakları dolayısıyla ikinci derecede mesûl olabilirler.

Gelelim: Münâzırım kadınlar da görülen görgüsüzlükten idâre-yi kelâm ve ifâde-yi merâma kudretyâb ve her söze karşı kâbil-i hitâb olamadıklarından şikâyet ederken bu hâle erkeklerle adem-i ihtilâtı sebep gösteriyor ve bu sözünü teyit maksadıyla terbiye-yi benî beşer husûsunda vezâif-i nisvânın ehemmiyet ve akdemiyetini ihtâr ediyordu. Halbuki kadınlarımızda o gibi nekâis mevcut ise cehilden ve noksân malumattan başka neye hamledebilir? ve erkeklerle ihtilât ve adem-i ihtilâtın bunda ne tesîri olabilir? Kezâlik nisvânın terbiye-yi benî beşer husûsundaki ehemmiyetinin münâzırım gibi bir çokları tarafından tesettür meselesinde mevzûbahis edilmesine rağmen bu mesele ile ne münasebeti vardır?

Evet biz de tasdîk ediyoruz ki kadınların terbiye-yi ensâl husûsunda ehemmiyet-i azîmeleri vardır. Evet yine biz de arzu ediyoruz ki kadınlarımız okusunlar, câhil kalmasınlar fakat bunların okumasını piyano çalmak, Fransızca tekellüm etmek, roman yazmak, adâb-ü adât-ı milliyemize hor bakacak derecede başkalaşmak suretinde istemiyoruz ya! Lakin meşru ve makul bir surette okumalarını herhâlde istiyoruz. İşte bu tahsîl-i ilm olmadıkça münâzırımın şikâyet ettiği nekâis öyle ihtilât ile falan ile zâil olmaz. Erkeklerle ihtilâta mezun bulunan bunca câhil erkekler ayn-ı mu'âyebeyle nakîsâdâr (aynı ayıp davranışlarla eksik) değiller midir? Sonra kadınların bu ahvâl-i müessifeden kurtarılacak tekâmül etmeleri için mutlaka yabancı, nâmahrem erkeklerle mi ihtilât ettirilmesi lâzımdır? Evet kadınlar, yabancı, nâmahrem erkeklerle düşüp kalkarlarsa onlardan öğrenecekleri şeyler de bulunur! Tanzîmât cerîde-yi mu'teberesinin birkaç gün mukaddem intişâr eden bir nüshasında tesadüfen okuduğum bir makalede de kadınların erkeklerle beraber bir mecliste bulunabilmeleri tasvip olunuyordu. Fakat bu tasvîp, eski münâzırımın nazariyesindeki gibi kadınların menfaatine değil de erkeklerin menfaatine olarak dermeyân ediliyordu. Deniliyordu ki: Erkek cemiyetinde her türlü elfâz-ı galîza, her türlü açık saçık sözler cereyân eder, her nev'-i elbise ile salonlara ve taamlara gidilebilir. Cemiyette kadın bulundu mu lisân değişir, zemîn-i müsâhebede kesb-i nezâket eder kendini beğendirmek meselesi insanlara çeki düzen verdirir. Her şey daha ciddi, fikirler daha parlak olur."

Bu makalede tasvîp edilen ictimâ ile şu ictimâ üzerine terettüp ettirilen fâideler arasında - eski münâzırımın sözlerine kıyas edilemeyecek derecede- biraz münâsebet-i ma'kule mevcut olduğu gibi şâyân-ı teşekkür olmak üzere sâhib-i makâle bu ictimâ-yi muhtlitada tesettüre zerre kadar hâlel gelmesini de arzu etmiyordu. Ancak ictimâ-yı mezkûrede tesettüre nsal hâlel gelmeyeceğini ve hele kadının mehâsin-i fitriyyesinden huzzârın, gözleriyle dahi istifâde

edememeleri manasınca tesettüre nasıl hâlel gelmeyeceğini anlayamadım. Kezâlik Avrupalılar'ın usûl-i muâşeretince gündüzlük olmak şartıyla son derecede şık ve tarz elbise ile kadın yanına çıkmak caiz olduğuna göre kadınların yanına her nevi elbise ile çıkılamamanın manasını da ayıp değil bir Şarklı aklıyla pek anlayamadım. Kadın bulunan mecliste lisânın değişmesi cereyân-ı musâhebenin kesb-i nezâket eylemesi müsellemler olmakla beraber sakın sâhib-i makâlenin dediği elfâz-ı galîza faizi ile beraber kadının meclisten infikâkı zamânının ma ba'dine kalmasın. Hasılı bilmem hele biz de böyle şeylerin tadı kaçırılacağına şüphe etmiyorum. Makale sahibinin, biraz fazla tafsîlâtâ değeri olan diğer birkaç cümlesi hakkındaki mütalâatımı makalemin sonlarına talîk ederek eski münâzırımın sözlerine geçiyorum:

“Tesettür ortadan kaldırılınca kadınlar erkeklerle birlikte gezmeye mecbur olarak şimdiki gibi taarruzât-ı bî-edebâneye hedef olmazlar” diyordu.

Garip fikir.

Nisvânın başlarından örtüyü çıkarıp yanlarına bekçi koyuyor ki tesettürün öyle kolayca ve bilâ bedel ref' edilemeyeceğini farkında olmayarak kendisi de itiraf etmiş oluyor. Demek nisvânı bir kayıttan kurtarıp başka bir kayıt altına sokuyor. Ve bu arada fazla olarak ricâle de bir kayd tahmil ediyor. Sonra bir kadın için mahrem, muhâfız bir erkek tedârik etmek başına bir örtü bulmak kadar kolay olamayacağından erkekleri bulunmayan kadınların ne yapmaları lâzım geleceği meselesi mübâhisimin muhît-i felsefesinden hariç kalıyor.

Taarrüzât-ı bî-edebâneye gelince bu, mu'terizînin dâire-yi edebe ircâ olunmaları lüzumunu gösterir, kadınlardan tesettürün ref'i lüzûmunu değil! Belki bunda emr-i tesettüre hakkıyla riayet etmemenin dahl-i azîmi bile vardır. Evet: Kadınlar yüzlerini kapayıp gerdanlarını ve ellerine eldiven geçirmek bileklerini açmak ve siyah peçenin iki tarafındaki aralıklardan (i'zâr/□□□□) tabîr olunan nevâhi-yi rûhsâr (yanak kenarları) üzerine salıverilen sarı yahut kumral saç telleri arasında bir temevvûç-i elvân (renk dalgalanmaları) bir tezâd-ı rahşân (parlak bir çelişki) husûle getirmek, bazen de çarşafın iki yakasıyla biraz kısa bırakılan peçenin nokta telâkkisinde nazarlara müselles bir küreyve-yi in'itaf bırakmak, ve'l-hâsıl mestûriyet perdesi altında erkeklerin enzâr-ı dikkatini daha ziyade celbe çalışmak suretiyle tesettür gibi bir vazife-yi mukaddeseyi suistimal ederler, ve erkeklerde de başkasının ailesine kendisi taarruz etmekle kendi ailesine bir başkası tarafından taarruz vukû bulmak

arasında bir fark bulunduğunu yahut nâmûs ve iffet gibi habbât-ı manevîye tımarlarının, kendisi ile oynanılabilir şeyler olduğunu zannetmek hele tenezzüh mahallerini kimin ailesi olduğu belli olmamak tesmiyesiyle mum söndürme hikayelerinde işitilen mütekâbil bir sefâhet-i mütenekkiye (çok çirkin görülmüş bir salaklık) bezmine döndürmek derecelerinde inhitât-ı ahlâkî hâsıl olursa taarrüz-i bî edebâne elbette ortadan kalkmaz. Bâlâda arzettiğimiz suretlerle tesettürü suistimal ederek muhedderât nâm mübâreğine istihkâkları cidden meşkûkiyet peydâ etmiş olan o gibi nisvân hakkında (لا نعلاهو'ل-كاسياتي'ل-أريأت)(Hazret-i Mevlâ giyinmiş çıplak hanımlara lanet etsin)[1] hadîs-i şerîfi pek belîğ, pek muvafık tabirâtı ihtivâ etmektedir.

Ma ba'di var

Mustafa Sabri

Link : https://isamveri.org/pdfsom/D00524/1327_111/1327_111_SABRIM.pdf

Hazırlayan : Bayezid Mete

[1] Hadîs-i Şerîf'in meşhur olan aslı şöyledir:

أنا نعلاهو'ل-كاسياتي'ل-أريأت (La'nellahu'l-kâsiyati'l-'âriyât) (Hazret-i Mevlâ giyinmiş çıplak hanımlara lanet etsin)

“Ümmetimden iki sınıf vardır onlara Ben şu ana kadar onlara şahit olmadım, birisi ellerinde sığırın kuyruğu gibi bir kırbaç bulunan ve onunla insanlara vurup (işkence eden) adamlardır diğeri de kendisi erkeklere meyleden erkekleri de kendilerine meylettiren giyinmiş çıplak hanımlardır, başlarında devenin hörgücünü andıran örtüler/şapkalar vardır. Bunlara cennete giremeyecekleri gibi kokusunu dahi alamayacaklardır ki Cennet'in kokusu şu kadar uzak bir mesafeden dahi alınır”

Râvî: Ebû Hûreyre Radiyallahu Teâlâ Anh Hazretleri, hükmü: Sahîh, Müslim-i Şerîf, Cennet, 53 (2857), 52 (2128).